

UNITAT DIDÀCTICA
BATXILLER

Maria Beneyto
Cuñat

MARIA BENEYTO CUÑAT

Poeta, novel·lista, contista i articulista, Maria Beneyto inicia la seua trajectòria sota el franquisme, tot publicant en valencià i en castellà. La seua poètica evoluciona des d'un realisme que denuncia les injustícies per qüestions de llengua, gènere, classe social o ideologia política fins a una poesia simbolista i experimental. La novel·la *La dona forta* (1967) va significar un impuls decisiu en la renovació formal i temàtica de la narrativa valenciana de postguerra. La reflexió sobre la condició femenina, tant des d'un punt de vista personal com col·lectiu, és present en tota la seua obra.

El any 2025 l'Acadèmia Valenciana de la Llengua l'ha declarada escriptora de l'any, per la qual cosa s'han reeditat i traduït algunes de les seues obres i s'han afegit obres de prosa i poesia inèdites.

EN AQUESTA UNITAT CONEIXERÀS ALGUNA DE LES FACETES DE L'AUTORA.
TINDRÀS MOLTES PROPOSTES DE TREBALL, NO ÉS NECESSARI QUE LES REALITZES TOTES!
TRIA'N AQUELLES QUE S'ACOSTEN MÉS ALS TEUS INTERESSOS O ALS DEL PROFESSORAT.

NELA 25

Què soc, qui soc? Si la meua poesia no ho diu, ho diré jo. Una dona nascuda a València, plantada a València com un dels seus arbres —un taronger potser— que, encara que té molts anys, es nega a envellir.

BENEYTO, MARIA: «Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras», dins de JATO, MÓNICA: *Maria Beneyto. El laberinto de la palabra poética*, Col. «Estudis Universitaris», IAEM, València, 2008. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025.

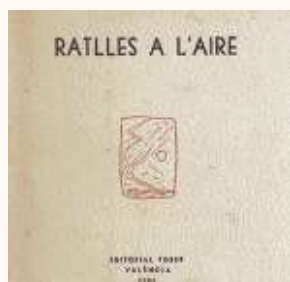
A manera de biografia: Maria Beneyto Cuñat

(València, 1920—2011)

Maria Beneyto és l'única filla entre set germans en una família molt modesta: la mare cus a domicili i el pare vol triomfar com a autor de teatre. Per aquesta raó, marxen uns anys a Madrid per provar sort, però s'arruïnen i el 1937, quan el govern republicà es trasllada a València, la família torna a la seua ciutat d'origen; el seu pare, obertament implicat amb la República, és ferit i mor el 1938. La supervivència dels Beneyto durant la postguerra serà tremendament complicada, ja que a més de no comptar amb recursos econòmics, formen part dels vençuts: els germans són obligats a repetir el servei militar i la mare, rapada i empresonada durant tres mesos, es quedarà pràcticament cega a causa d'unes cataractes.

Tot i aquestes condicions, Beneyto comença a fer les primeres provatures literàries, aprén les regles mètriques castellanes de manera autodidacta i comença a escriure poesia en aquesta

llengua, que també era la que es parlava en l'àmbit domèstic i que no abandonarà mai. Al voltant de 1944 la seua situació econòmica canviarà radicalment, ja que un industrial valencià ben posicionat, fill d'una família a la qual el pare de Maria Beneyto havia ajudat durant la guerra, va tornar el favor rebut protegint la mare i la filla.

[...]

Malgrat les seues beceroles literàries en castellà, l'autora no ignora la difícil situació per la qual passa el valencià, cosa que la duu a implicar-se de manera decidida en la seua recuperació. [...] A Barcelona, per contra, l'escriptora és ben rebuda, i hi establirà forts lligams amb Salvador Espriu o Carles Riba, entre d'altres; no debades serà ella qui introduirà Josep Maria Castellet en el món literari valencianista en presentar-li Joan Fuster i Vicent Ventura. Els germans Vicent i Xavier Casp, per la seua banda, l'ajuden a aprendre la llengua normativa i ràpidament arriben els poemaris *Altra veu* (1956) i *Ratilles a l'aire* (1958).

A més, Beneyto serà l'única que respondrà a la crida per elaborar l'antologia *Recull de contes valencians* (1958) de Joan Fuster, qui reconeix en una carta que l'autora domina la llengua «bastant millor que la majoria dels *xovins* de la localitat —i la seua insistència, absolutament desinteressada, és ben meritòria». Sanchis Guarnier és de la mateixa opinió, i en parlar del recull de contes *La gent que viu al món* (1966) que el gramàtic va supervisar, explica a Fuster: «crec que coincidiràs amb mi que són els millors [contes] que s'han escrit a València els darrers anys [...]. També m'agrada confessar-te que la desagraïda feina de corregir l'original ha estat en el cas de Maria molt menys laboriosa que quan s'ha tractat de certs valencianistes amb pretensions de capitostos».

L'obra narrativa de l'autora es completa l'any 1967 amb la publicació de *La dona forta*, guanyadora del Joan Senent el 1965. Es tracta d'una novel·la coral, protagonitzada per dones i ambientada en una residència femenina que dialoga amb aquelles que existien abans de la guerra. Tant en aquesta obra com en la resta de producció de l'autora, el punt de vista femení serà explícit i es mostrarà tremendament crític amb la situació de desequilibri que el patriarcat propicia. La consciència feminista anirà acompanyada de la social, i Beneyto es posicionarà sempre al costat dels més desafavorits i mirarà de donar-los veu.

Als anys setanta, i quan començaven a perfilar-se els precedents del que seria la Batalla de València i per a Maria Beneyto, que aplica sense fissures les Normes de Castelló al llarg de tota la seua producció, s'aguditzaran els problemes al voltant de la llengua; en guanyar el premi Ausiàs March de 1974 amb *Vidre ferit de sang*, Xavier Casp li recrimina que eren poemes massa catalanitzats i li demana modificar-ne l'ortografia, cosa que l'autora va refusar: «No vaig tocar ni un punt ni una coma. No vaig tocar absolutament res. Ja no varem ser amics, des d'aquell temps. Però, indubtablement, el que jo sabia m'ho va ensenyar ell». L'autora sempre va optar per la seua independència lingüística i creativa, encara que el desgast que això li va suposar la reclou, a partir d'aquest moment, en un exili interior que va durar tretze anys. [...]

Una biblioteca i una plaça de la ciutat de València porte el seu nom però, tot i això, va morir pràcticament sola.

Lacueva, Maria: «Maria Beneyto Cuñat» en [Dones i valencianisme](#)

Investigueu

Beneyto va viure els fets històrics més importants de la història del segle xx a casa nostra, la qual cosa la situa en una posició privilegiada per descriure la societat de l'època.

En grup, busqueu informació sobre el context politicosocial:

- ➡ La II República. La Guerra Civil. La dictadura franquista. La postguerra.
- ➡ Els moviments «resistents» durant el franquisme.
- ➡ L'estat de la llengua: el procés de normativització — les Normes de Castelló—. La prohibició d'ús públic del valencià durant la dictadura. L'anomenada Batalla de València (podeu veure el documental de Llorenç Soler produït per la UV [Del roig al blau](#)).

Interpreta:

Llig aquest fragment i redacta un text on justifiqués aquestes paraules de l'autora dins del context històric:

Nosaltres érem una família valenciana que després de deu anys de viure a Madrid va tornar a València quan el govern republicà es va traslladar a la nostra ciutat. Allí vam viure la guerra

amb grans dificultats, sobretot per a poder atendre la malaltia del meu pare, produïda per un trosset de metralla que va donar origen a una infecció no descoberta a temps, i que va acabar en gangrena que jo curava en estar la meua mare cega de cataractes. [...] (Vull oblidar, sense esmentar-ho, com era d'horrible curar una ferida plena de blaus i que podia, als 13 anys) [...]. I encara que fora de nit, llegint —la meua gran passió i el meu únic lenitiu—, i fins i tot escrivint coses que no sabia si eren contes, proses poètiques [...]. Jo estava anèmica perduda i patia la situació, però resistia. Resistia en part perquè les lletres existien també i, en moments molt escassos, m'acompanyaven, cosa que em permetia evasions, somnis i una certa manera d'enfrontar-me a la vida, com una manera de captar els missatges que algú, alguna cosa, em transmetia. Jo diria ara que sentia la poesia abans de conèixer-la.

BENEYTO, MARIA: «Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras»,
dins de JATO, MÓNICA: *Maria Beneyto. El laberinto de la palabra poética*,
Col. «Estudios Universitarios», IAEM, València, 2008. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025.

[II·lustració de Helga Ambak per a Maria Beneyto, una dona forta](#)

Línia del temps

En parelles, feu una línia cronològica amb els esdeveniments de la vida de Maria Beneyto Cuñat i els fets històrics que hi visqué.

Crea

En grups, organitzeu **un cicle de presentacions** multidisciplinar al voltant d'aquests temes per tal d'activar els vostres coneixements «enciclopèdics». Ací teniu algunes propostes molt obertes, però seguiu els vostres interessos i no tingueu problema en buscat altres temes:

- La situació política a l'Estat Espanyol des dels anys 36 als 2000: II República, colp d'Estat de 1936, Guerra Civil, dictadura de Francisco Franco, Monarquia constituent.
- La «*Generació Beneyto*»: Joan Fuster, V. Andrés Estellés, Carmelina Sánchez- Cutillas, Salvador Espriu, Joan Pla... Completeu la llista d'escriptors i escriptores coetanis a Maria Beneyto Cuñat.
- «D'oblits i silencis a la cultura i literatura valenciana».

D'oblits i silencis a la cultura i literatura valenciana

La poetessa Maria Beneyto, que va faltar la setmana passada, fou marginada injustament del mapa literari valencià. No va ser l'única.

Reconeixement

PER ANTONI ZARAGOZA

■ Dona de tarannà discretíssim, com si passés de puntetes per no fer renou ni destorbar ningú, la poeta i escriptora valenciana Maria Beneyto va construir una sòlida i prestigiosa obra literària, tant en poesia com en narrativa, ser reconeguda com una autora pertanyent a la generació valenciana dels cinquanta, juntament i a la mateixa alçada de Fuster, Estellés, Bru i Vidal, o Sánchez Cutillas.

Tanmateix, la trajectòria puixant i meritòria de Beneyto, segons manera va frustrar-se a començaments dels setanta (quan ja es veia, encara de lluny, els canvis socials i polítics que, d'alguna manera, haurien d'ajudar a protegir i afavorir la cultura i la llengua dels valencians), a causa d'una sèrie de factors o circumstàncies nefastes que, infal·liblement, van comportar la seua invisibilitat, el silenci de la seua obra i l'oblit de la recensió crítica. Aquesta omissió o desaparició en les antologies i en l'escenari literari i cultural de Maria Beneyto, no fou únic ni excepcional. Així com ara Rosa Leveroni, Maria Angels Anglada, Montserrat Abelló, al Principat, però Carmelina Sánchez Cutillas, a casa nostra, foren

fundida con las obras del ensanche. (...) No es bastante apreciada para sus actitudes pa- nals dels vuitanta, quan, per altres circumstàncies i causes, com en el cas de Rosa Leve-

OBILIDADES. O NO. 1 Maria Beneyto 2 Carmelina Sánchez Cutillas 3 Montserrat Abelló 4 Rosa Leveroni 5 Maria Beneyto

https://projectetraces.uab.cat/tracesbd/levante/2011/levante_a2011m3d25n740p5sposdata.pdf

Beneyto, «una escriu el que coneix»

Maria Beneyto Cuñat, que havia passat la seua infantesa a Madrid, va tornar a València durant la Guerra Civil. Tenia 17 anys. En acabar la guerra la seua família fou represaliada i no li va resultar fàcil sobreviure en l'ambient que es va generar durant els anys següents, els del franquisme. Amb tot, potser perquè havia enyorat molt la terra de la infantesa durant els anys que estigué fora «òrfena de la mar, vaig créixer» va decidir escriure, també, en valencià.

LES LLENGÜES A VALÈNCIA

Maria Beneyto va escriure poemes, articles, novel·les i narracions curtes. La seua decisió d'escriure sorgeix a l'escola, en petites redaccions i contes. I va escriure molt, en castellà, la llengua que aprengué en l'escola i en els carrers de Madrid, però també en valencià, la llengua de la seua terra i que estimava. Va ser llegida i premiada en el seu moment.

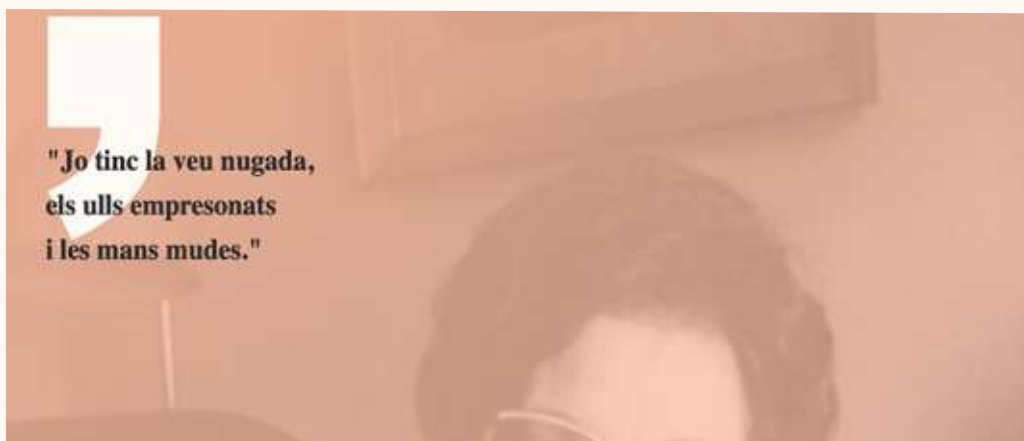

Ella mateixa explica la seua relació amb la llengua en diverses entrevistes. Llig alguns fragments i després treballeu els textos en parelles o grups petits.

→ **Pregunta:** *Quan tornes a València l'any 1937, als dotze anys, escoltaves català al carrer?*

→ **Resposta:** Sí, però tampoc no massa, perquè la gent que pretenia l'ascens social no parlaven valencià. La gent més humil, sí.

→ **P:** *Ésa dir, els obrers...*

[Poeteca](#)

→ **R:** Els obrers, perquè com que jo he tingut tingut també molta simpatia als obrers, em sentia molt a gust escoltant-los.

→ **P:** *D'on ve aquesta simpatia?*

→ **R:** Jo què sé, potser perquè mon pare era socialista. Em sentia més a gust. Els comprenia millor. Pensava en la injustícia de la seua situació. Em posava al seu lloc moltes vegades. I això era quelcom que em pertanyia també. Em posava al costat d'ells inconscientment, segurament per les idees que mon pare m'havia tramés d'alguna manera.

[...]

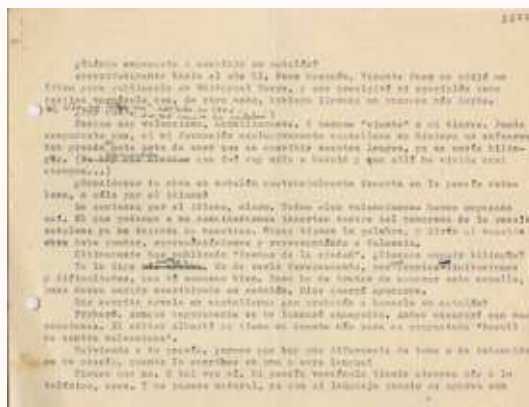
→ **P:** *Hi ha una cosa interessant que voldríem saber: determinats temes, els pots expressar millor en una llengua i uns altres diferents en una altra, això com ho veus?*

→ **R:** Pot ser veritat, perquè em sent més intimista en la poesia valenciana. La poesia social no podia fer-la amb la mateixa facilitat que la feia en castellà, perquè era un altre món, altres coses les que jo volia dir. Llavors tornava al meu paradís perdut o quelcom semblant, i em trobava a mi mateixa i parlava de mi mateixa i, quan parlava en castellà, que era l'època de la poesia realista i tot això, pensava més en el món i fugia de mi mateixa i parlava d'uns altres temes: de la relació del món més o menys hostil que m'envoltava. En la poesia feta en la nostra llengua em refugiava més en ni mateixa i parlava d'un clima més idíl·lic, més íntim.

Alpera, Lluís, 1938-. «Entrevista amb Maria Beneyto». Aiguadolç, L', 1996, núm. 22, p. 49-60, <https://raco.cat/index.php/Aiguadolc/article/view/65316>.

→ **JF:** Quan vas començar a escriure en català?

→ **MB:** Aproximadament cap a l'any 51. Poc després, Vicent Casp em va demanar un llibre per a publicar-lo en Editorial Torre, i això va precipitar la meua aparició com a poeta vernacle que, d'una altra manera, haguera portat un procés més lent.

→ **JF:** Per què?

→ **MB:** Perquè soc valenciana, senzillament. I perquè «sent» la meua terra. Puc assegurar-te que, si la meua formació exclusivament castellana no fera un esforç tan gran, aquest acte d'amor que és escriure la nostra llengua, jo no seria bilingüe. (Cal no oblidar que vaig ser molt xiqueta a Madrid i que allí he viscut quasi sempre...).

→ **JF:** Consideres la teua obra en català substancialment inserida en la poesia catalana, o només per l'idioma?

→ **MB:** Es comença per l'idioma, clar. Tots —els valencians— hem començat així. El que puguem o no considerar-nos inserits dins del panorama de la poesia catalana, ja no depén de nosaltres. Uns altres tenen la paraula, i diran si la nostra obra ha de quedar, representant-nos i representant a València.
[...]

→ **JF:** Tornant a la teua poesia, creus que hi ha una diferència de to o d'intenció en la teua poesia, quan l'escrius en una o altra llengua?

→ **MB:** Pense que no. O tal vegada sí. La meua poesia vernacle tendeix sempre més al tel·lúric, crec. I em sembla natural, ja que el llenguatge pr'opi s'agarrà amb més força a la terra nativa. És lògic, no?

Entrevista Joan Fuster a Maria Beneyto. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025
Imatge: Fons Joan Fuster, Biblioteca de Catalunya.

Escriu

«La gent que pretenia l'ascens social no parlaven valencià. La gent més humil, sí»: quina relació estableix l'autora entre llengua i classe social? Posa en marxa els teus coneixements de sociolingüística per explicar aquesta afirmació en un text breu.

«Perquè soc valenciana, senzillament. I perquè "sent" la meua terra»: explica amb les teues paraules quina actitud lingüística hi ha al darrere d'aquesta afirmació i compara-la amb l'ús que fas del valencià.

Reflexioneu

- **Pregunta:** (Ll. Alpera). —*Amb el temps, la mare i el pare et deien que la llengua, el valencià, et serviria de ben poc?*
- **Resposta:** (M. Beneyto). —Sí, sí, sí. Quan jo vaig començar a practicar el valencià, ma mare s'hi oposava prou. Pensava que no feia «fi», que era de gent de poble, de gent de baixa extracció. Que els que volien ser alguna cosa, ser importants, ser «senyorets» havien de par-lar castellà.
- **P:** —*I que et serviria de ben poca cosa per a triomfar en la vida.*
- **R:** —Sí, que seria un impediment, perquè la gent important ho miraria malament que parlara una llengua que no era la llengua oficial.

Entrevista Maria Beneyto, dins Alpera,

[Sobre poetes valencians i altres escrits. Volum II / Lluís Alpera ; pròleg de David Castillo \(Format PDF\)](#)

Quina actitud lingüística hi ha al darrere de l'opinió dels pare i la mare de Beneyto? Les llengües estan relacionades amb la posició social? Què en penseu? Passa encara hui a la nostra societat? Dediqueu uns minuts de la classe a debatre les diferents posicions individuals.

Investigueu

A l'entrevista amb Lluís Alpera Maria Beneyto explica que tria una llengua o altra en funció de la temàtica o el to dels escrits. Busqueu a la biblioteca del vostre centre o al web exemples poemes de l'autora que justifiquen —o no— la seua resposta.

Beneyto, narradora

BENEYTO, MARIA "Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras", dins de JATO, MÓNICA *Maria Beneyto. El laberinto de la palabra. poética*, Col "Estudis Universitaris", IAEM, València 2008

Traducció Marta Pérez Roig, 2025

Que la poesia governa la meua vida literària és ben clar, encara que també la narrativa em domina en èpoques i períodes que jo definiria com a mandats de l'inconscient, a vegades inajornables. Sol succeir-me en moments crucials de la meua vida en què, d'alguna manera, demane auxili al món extern, imaginat o no, quan la soledat és més forta i decisiva. Recórrec aleshores a la companyia d'uns éssers que tal vegada existeixen i estan ací esperant —qui sap on— que els senta, que els traduïska de l'oblit o del no-res, (o que, en definitiva, els invente.)"

Llig

Amb un conte enceta la participació en la narrativa catalana l'any 1955 Maria Beneyto Cuñat. «La intenció», text que la lligarà a la primera antologia d'autors valencians que es publica l'any 1958 a cura de Joan Fuster. I sí que es tracta d'autors. Només ella en representació de la **narrativa d'autora**, perquè ni Beatriu Civera ni Maria Ibars apareixen. En el cas del recull de contes balears, no tindrà cabuda ni una autora, cap

ni una! Ni Maria Antònia Salvà, escriptora encara viva en l'any 1956 i sobradament respectada. En canvi, el recull que els precedeix, i imagine que n'és l'inspirador, agrupa cinquanta-dos textos d'autors catalans —del Principat— que selecciona Joan Triadú per a l'editorial Selecta, on s'inclou a Caterina Albert, Cèlia Suñol, Mercè Rodoreda Rosa Leveroni i Maria Aurèlia Capmany, és l'any 1950. Alguna presència, moltes absències, per a un repàs de cent anys de narrativa: ni Dolors Monserdà, ni Aurora Bertrana, ni Carme Karr, ni Teresa Vernet.

Maria Beneyto escriu contes com n'escriuen d'altres autores de literatures veïnes: Ana María Matute, Carmen Laforet, Emilia Pardo Bazán o Gertrudis Segovia —i els seus contes de fades com els d'Angela Carter—; escriuen contes Marguerite Yourcenar, Clarice Lispector, Silvina Ocampo, Katherine Mansfield, Alice Munro, Úrsula K. Leguin i, fins i tot, la pintora surrealista Leonora Carrington, nascuda el 1919, un any abans que Maria Beneyto. Un bon grapat de contistes contemporànies, una **genealogia incompleta** que només s'endevina. Els noms ens ajuden a **cartografiar un territori literari on les escriptores no estan soles**, per més que les aïllen interessos espuris, que encara hem de combatre.

Fa temps que ens han avisat: «Hi ha una tendència a oblidar les escriptores, no reeditar-les, no incloure-les a la història», diu Laura Freixas. Sense llegir-les, sense tindre a l'abast els seus textos —narratius, poètics, científics, teatrals...— seguirem tenint una **visió parcial d'elles i la seua creació**, de les claus per entendre-les, i reproduïrem un **relat cultural incomplet**. Buscar les «supervivents» per a «descolonitzar» la cultura, com exigeix el rigor, com exigia Maria Mercè Marçal. Ens falten moltes lectures creuades que ens portaran a noves interpretacions. Edicions, reedicions, traduccions, perquè el sedàs de la crítica que s'ha aplicat a la literatura d'autora s'ha de revisar i completar. Conscient d'aquesta dificultat per «llegir» i «escriure» sobre les autores, he llegit i rellegit la narrativa de Maria Beneyto, sobre la qual queden pendants noves edicions de textos introbables encara, sobretot en castellà, perquè la literatura espanyola ha apartat a Beneyto del relat del xx, com tampoc en forma part la valenciana Concha Alós. **Les perifèries actuen desfavorablement sobre les autores.**

Rosa Roig Celda, «Jo estime el conte»: la narrativa de Maria Beneyto Cuñat en Maria Beneyto. Una veu desnugada en la postguerra, PEN català-Onada Edicions

Reflexioneu

Dediqueu uns minuts per parlar a classe sobre el text:

- 1 Per què penseu que les escriptores han estat sovint oblidades en la història de la literatura?
- 2 Quines diferències hi ha entre el que llegiu normalment (llibres de text, novel·les, lectures obligatòries) i aquesta llista d'autores que apareixen al text?
- 3 Penseu que és important que les dones estiguen presents en la literatura i la cultura?
- 4 Què vol dir l'afirmació: «les perifèries actuen desfavorablement sobre les autores».

Interpreta:

Fes una llista de les autores que ixen citades en el text. Divideix-les en dos grups: **inclosos al cànon** vs. **oblidades**. Quins criteris penses que s'han utilitzat per incloure uns noms i no uns altres?

Recorda que el cànon literari es defineix com un «catàleg o llista de llibres o d'autors literaris, proposats com a model».

Quines conseqüències pot tindre per a una escriptora no tenir «mares literàries» reconegudes?

Escriu

El text parla d'una «genealogia incompleta que només s'endevina»: escriu un text breu sobre què significa tenir o no tenir genealogia en literatura. Pots establir paral·lelismes amb altres àmbits (ciència, art, política).

A partir dels vostres textos, debateu en parelles: *és possible un cànon objectiu? O sempre hi haurà esbiaixaments?*

Dividiu la classe en dos grups per fer un debat grupal al voltant d'aquest tema: *la literatura d'autora ha estat invisibilitzada per qüestions de qualitat literària o per qüestions socials i polítiques?*

Grup A: defensa que el cànon prioritza sempre la qualitat literària.

Grup B: defensa que el cànon respon a factors socials, polítics i de poder.

Investigueu

Amplieu els vostres coneixements. Dividiu la classe en grups i busqueu informació sobre algunes de les autores coetànies de Maria Beneyto Cuñat que apareixen al text. Prepareu una fitxa breu amb:

- Una biografia bàsica i, si és possible, amb una imatge.
- Una obra important i el temes principals que tracta.
- Una curiositat.

Podeu llegir la biografia de Maria Beneyto Cuñat i buscar més informació:

[Valentes: Maria Beneyto](#)

[Introducció a Maria Beneyto. Maria Lacueva AVL](#)

[Maria Beneyto. Projecte Womens Legacy](#)

Exposeu el resultat en classe en format mural o en una presentació digital. I encara que hem de llegir autors sempre, podeu aprofitar per celebrar el Dia de les Escripores, el 15 d'octubre.

https://bromera.com/tl_files/pdfs/fragments/9788413587042_FR.pdf

https://bromera.com/tl_files/pdfs/fragments/9788476603581_FR.pdf

<https://youtu.be/jy2Dw9qBuTQ?si=ea79YwMQ0YU81Kdy>

<https://www.alfonselmagnanim.net/media/dival/files/sample-161781.pdf>

Els textos:

Llig aquests fragments de tres de les seues obres narratives:

1

El lloc estava silenciós. I l'altre, si havia arribat a anar-hi, tampoc no portava llum. Movent-se dins l'ombra, i tens a la més petita remor, va esperar tots els seixanta minuts de l'hora. I quan cridà, la veu es pareixia poc a la seua normal.

—Ets aquí?

Dues paraules negres llançades al buit.

—Ramon, covard, on ets?

L'obscuritat callava.

—Ix, ix del teu amagatall, valent. Ara es veurà què tens d'home!

Cap veu humana no va dibuixar-se en l'ombra.

Tornava a cridar. Es buidava tot en crits esgarrats fins a deixar l'esquelet de la por agermanat en l'os de la veu.

—Lladre, covard, morral...

No, la seua veu no tenia ja res a veure amb aquella mena **d'estertor**, amb aquell bram d'espant **tel·lúric** sota el cel mut.

—Fill de mala mare, bord!...

Suava. No sabia d'on li venien les **riuades de pànic**. Coneixia, però, que era un *pànic* nou, diferent. No el ja conegut de sempre (el que allà en el fons li deia des de feia més d'un any que ell no en seria capaç). Una por nova, sí, que tenia arrels a terra. Terra potser.

Molt a prop es va moure un tros de nit o d'ombra, fent un soroll petit. Ràpidament s'encongí i totes les seues fibres es van disposar no sabia realment a què. Era un sorollet lleu, seguit d'altres. Passos. Podien ser passos...

I de sobte va adonar-se d'allò que l'havia fet moure's en un instintiu moviment de defensa. Ja sabia a què s'havia disposat. A furtar el cos. A fugir. (És que no sabia ell, des de sempre, que acabaria fugint?)

«La intenció», dins *Recull de contes valencians*, Joan Fuster, 1958

(A Xènia) li semblava Lutxi una **dissortada** —apassionada, gelosa— que no sabia viure. Li feia pena, en el fons, veure que sempre escollia malament: s'enamorava i ja no veia més enllà. Era que Lutxi no donava massa importància als diners i sí a la joventut «al físic», dels homes, la qual cosa, per al sentit comú de Xènia, no deixava de ser un perfecte **disbarat**... Ja li havia pronosticat que per aquell camí acabaria malament.

—Cal saber viure, filla [...]. Els homes que sols conèixer en les desfilades, en la passarel·la, no són homes per a estimar-los: això ho has de comprendre d'una vegada per a sempre. Però tu no **t'escalives**. I, la cosa pitjor, és que et lliures en cos i ànima —tu, la reina dels models— a qualsevol d'aqueixos garrits **presumptuosos**, sense posar-hi les teues condicions. I això és pensar amb els peus, arruïnar-te. Quan n'hi ha tants d'altres...

—Deixa'm estar, Xènia. No vinc a rebre els teus raonables consells.

Així que te'n vas i ja s'ho faran. Bon moment escollires, germanet. Sempre saberes ser oportú. Tu eres qui anava a enfrontar-se a Antoni i a defensar la família, qui no tenia por de res? Et menjaves el món. (De boqueta, clar). Fanfarró. Fantasma. Aquesta és la paraula que et defineix: fanfarró. I el pitjor del cas és que jo vaig creure en tu. Els altres se'n reien, coneixent-te, però jo sempre tenia amb mi alguna cosa teua que et salvava. Estava també l'afició que compartíem per la botànica, els animals, la vida a l'aire lliure... I detalls com la teua provisió de caramels i bombons, sempre assequibles a la voracitat de la xicoteta Flori, com tots em déieu. (Altres coses, no tan bones, les oblide.) En fi, que, a més d'anar-te'n en el moment més difícil per a tots nosaltres, te'n vas sense dir ni pruna a ningú. Com si hagueres fet un desfalc i fugires, encara que supose que això se sabia, i boniquets són els del banc com per a callar-s'ho. I és que, mira, quan se m'apodera una idea, no hi ha qui me la traga del magí. I aquesta és la de la teua fugida. Però, de què?, de qui? «Fugir de la crema», és a dir, del tremend problema familiar que travessem, podria ser la clau. I m'indigna, m'enfureix només pensar-ho, perquè, ja t'ho dic, jo apostava per tu. Et defenia sempre quan se t'atacava. Pau i jo t'hem estimat molt perquè érem «els nanos» i, encara que et senties una mica prepotent —amb certa paternitat suplent en absència del pare—, el que és cert és que eres bo per a nosaltres i ens defenies de la fèrria disciplina que imposava a la casa «el sergent major», d'altre nom Elena. I és que, no sé si per ser els dos majors o per què —en realitat a penes li portaves dos anys—, hi havia entre vosaltres una certa rivalitat.

Analitza:

Qui parla en els textos? En quina persona gramatical està escrit el fragment?

	3a persona	1a persona	2a persona	Més d'una
«La intenció»				
<i>La dona forta</i>				
<i>Al límit de l'absurd</i>				

Quins temps verbals hi predominen?

	present	passat	futur
«La intenció»			
<i>La dona forta</i>			
<i>Al límit de l'absurd</i>			

Explica què signifiquen en el text de *La dona forta*:

- ➡ **dissortada:**
- ➡ **disbarat:**
- ➡ **presumptuós:**
- ➡ **escalivar-se**

Transforma les oracions següents substituint els complements en negreta pels pronoms febles adequats:

- Tampoc no portava **llum**:
- Coneixia **el pànic nou**:

En l'expressió «no en seria capaç», què substitueix el pronom **en**?

Marca el **sinònim** de les paraules següents del text «La intenció»

estertor	tel·lúric	riuades de pànic
• estètica • respiració anguniosa • lloc estret	• terrenal • lunàtic • marítim	• gran quantitat • inundació • pluja

I al contrari, escriu l'**antònim** de:

es buidava	covard	pànic

«La intenció» és el primer text narratiu que escriu Maria Beneyto Cuñat en valencià. Tot i ser un relat, es poden trobar recursos propis del llenguatge poètic. Series capaç de posar en marxa els teus coneixements i dir quines són?

- soroll petit, paraules negres, cel mut:
- riuades de pànic:
- Cap veu humana no va dibuixar-se:

Identifica la varietat geogràfica del fragment de «La intenció» i especifica dos trets d'aquesta varietat presents en el text.

Escriu

Tria una d'aquestes propostes d'escriptura creativa:

Imagina que eres Ramon amagat. Escriu l'escena des del seu punt de vista: què estàs sentint, què fas i què penses quan escoltes aquells crits i insults.

Escriu el **monòleg interior** de Lutxi mentre escolta a Xènia. El seu pensament pot anar d'una postura a altra, és millor triar amb prudència i pensar en el futur o seguir els sentiments i viure el moment?

Reescriu el text 3 en forma de **diàleg**. T'hauràs d'inventar, és clar, el o els personatges que interven. També la posició que adopten respecte al tema.

Creem

Maria Beneyto
Escriptora
de l'any 2025

Com ja sabeu, amb la declaració d'Escriptora de l'any, l'AVL ha posat en marxa moltes propostes. Una d'aquestes és la d'«El conte del mes», a partir del llibre de relats *La gent que viu al món*, en què s'ha proposat a autores actuals que escriguen «noves versions imaginatives d'aquests contes, quasi seixanta anys després de la seua publicació». En trobareu el resultat a la web:

<https://www.avl.gva.es/escriptors-de-lany/maria-beneyto-contes/>

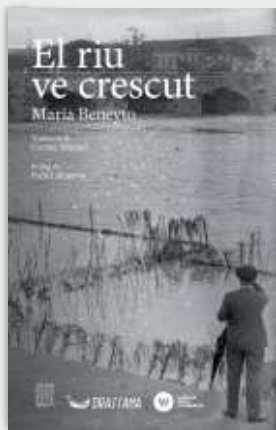
COM QUE LA IDEA I EL RESULTAT ENS SEMBLA BEN INTERESSANT, ET PASSEM A TU I A LA RESTA DE LA CLASSE EL REpte:

FEU UNA NOVA VERSIÓ DELS TEXTOS PROPOSATS.

UTILITZEU UN FRAGMENT –UN PARÀGRAF. UN DIÀLEG– PER PORTAR EL RELAT AL VOSTRE TERRENY.

JUGUEU I GAUDIU. AH! I COMPARTIU ELS RELATS!

APROFUNDIM: *El riu ve crescut*

Investiga

Durant la segona meitat el segle XX a la ciutat de València es van produir dues fortes riudes, els anys 1949 i 1957. Busca informació sobre estos dos successos. Pots començar per aquests enllaços:

- [La riuada oblidada del 1949: el dia que el Poio, el Túria i el Carraixet es desbordaren](#)
- [Año 1949 desbordamiento del río Turia inundaciones en Valencia](#)
- ["Una riuada com la del 49 podria repetir-se hui: el Pla Sud no és suficient per a tots els escenaris i hi ha zones encara sense regulació"](#)

Dos anys després de la riuada de 1957, Maria Beneyto publicà *El riu ve crescut*, obra amb la qual obtingué el Premi València de Literatura l'any 1959. Es tracta d'una narració coral que reflecteix la vida quotidiana d'un grup d'habitants de les xaboles situades a la vora del riu Túria, espai marginal i precari que l'autora descriu amb una gran força visual i sensorial.

A través d'aquesta ambientació, Beneyto ofereix un testimoni realista i compromés de la València de mitjan segle xx marcada per les desigualtats socials i per les dures condicions de vida de les classes més desfavorides. L'acció de la novel·la se situa en dos moments històrics essencials: la riuada de 1949, menys coneguda però igualment devastadora, i la riuada de 1957, coneguda com «la gran riuada», que deixà una empremta profunda en la memòria col·lectiva de la ciutat. D'aquesta manera, l'obra combina la descripció d'un entorn de misèria i desolació amb una mirada crítica i humanitzadora sobre els seus personatges, i es va convertir en un document literari d'alt valor social i testimonial.

—Veu vosté? Forta com un roure —deia mentre colpejava les parets—. Ben ventilada, amb la seua bona finestra.

Toni veia una cambra única, nua de tot, amb un finestró sense portes ni reixes. I res més.

—Ací la Rosa li posarà una cortineta. També li donaré unes pellerfes *p'a que es faça una màrfega.

L'ancià es va quedar mirant les parets d'aquell tuguri buit, les xaboles veïnes i i verd paisatge del riu, amb els quadrilàters xicotets dels hortets... Al costat de la seua barraca, adossada com totes a la muralleta del riu, s'alçava un arbre.

Xaboles en l'interior de la llera del Túria adosades al passeig de la Petxina (1942?). Fons Huguet.

El riu ve crescut s'organitza en dues parts diferenciades. La primera se situa a principis de 1949 i arriba fins a la riuada del 14 de setembre, i mostra el dia a dia i les dificultats de la gent que viu en condicions precàries a la perifèria de la ciutat, la vida «als margens».

La riuada del 1949 és un episodi poc recordat en la història valenciana recent... Al 49 se sumà el context de postguerra que agreujà encara més la tragèdia d'un episodi de pluges tan intens. El Túria s'havia convertit en un espai degradat, ocupat per xaboles i horts de supervivència on, fins i tot, feien extracció de matèria primera per a la construcció. La ciutat havia recollit la migració dels exiliats de la guerra i del camp, sobretot de Terol i Conca i es calcula que entre 8.000 i 10.000 persones vivien dins del llit, en prop de 2.000 barraques. El llit del Túria era, de fet, el suburbi de València, perquè aleshores, a la ciutat, no hi havia «perifèria», en estar rodejada d'horta productiva que no permetia créixer i construir vivendes en ample. Esta catàstrofe, coneguda també popularment com «la riuada de les barraques», va deixar al descobert la precarietat d'un sistema urbà sense defenses adequades i la vulnerabilitat d'una societat colpida per la misèria i la repressió del règim franquista.

https://www.apuntmedia.es/noticies/societat/riuada-oblidada-1949-dia-poio-turia-carraixet-desbordaren_1_1817948.html

Fotografia: Barraques del Túria/
HORTENSIA GARCÍA

La segona part reprén la història huit anys després, durant la riuada del 14 d'octubre de 1957, i presenta els mateixos personatges, ara transformats pel pas del temps i per les circumstàncies. D'aquesta manera, l'autora reflecteix la continuïtat de la pobresa, la desigualtat i la vulnerabilitat de les classes més desfavorides davant les catàstrofes naturals.

La novel·la fou escrita en castellà, però amb motiu de la celebració de l'any Maria Beneyto com escriptora de l'any, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua va encomanar la seua traducció a Carme Miquel.

ET PROPOSEM TRES FRAGMENTS DE LA NOVEL·LA PER LLEGIR I TREBALLAR.

TEXT 1: Capítol XV, 1a part

Portava les aigües brutes i rebolicades. acudia furiós per la passada inhibició, amb totes les amarres soltes en al·livi frenètic. Des de Manises el van veure vindre uns obrers que treballaven en un molí. I la notícia va precedir —encara que molt poc abans— el riu.

—*Au, vosatros, fora. Que el riu ve crescut...*

L'arruixada, la tempesta sencera queia sobre els guàrdies civils que tocaven a la porta de cada xabola, donant l'alarma.

—*Eixiu tots! Cap amunt!*

Les xaboles no podien ser desallotjades tan ràpidament com ordenaven ells. La gent del riu volia posar fora de perill les poques possessions que tenien i, en un instant, es va organitzar una embogida sarabanda de pujades i baixades, amb objectes de totes classes, animals i mobles, davall la **barrumbada** que venia molt aparatosament adornada de llamps i trons.

Una porta, la de la xabola de Toni, no contestava als manaments i colps d'aquells que venien amb l'avís.

—*No deuen estar...*

I van passar de llarg, mobilitzant la gent, riu avall.

L'aigua ja no va tardar a anunciar-se, bramant, al lluny.

A Jaime, que estava en la muralleta, li havien impedit que baixara a buscar les seues pertinences, davant la imminència de la riuada, que arribava a galop. El jove, resignat, **atalaiava** des de dalt el panorama de confusió que l'avinguda creava.

[...]

El gorrí ja surava a la deriva sobre el corrent rapidíssim. Resseguint-lo amb la vista van veure a Jaume que s'agarrava a un tronc arrossegat per la massa d'aigua. La soca va colpejar contra una xabola quasi negada, i allí es va quedar Jaime detingut.

Fotografia: Luis Vidal, p.123-124

TEXT 2: Capítol XII, 2a Part

En el carrer, algú es dedicava a disparar, despertant el veïnat a tirs. I novament es va sentir que bastonejaven a la porta:

— *La riuà!* El riu que se n'ix! Tots amunt... Ve una *riuà* pitjor que l'altra!

Pel carrer se sentien els **brams** i esgüells que prenién totes les formes del terror. Hòmens, dones, xiquets, animals solts i embogits que corrien en la foscor entropessant, caient en l'aigua, intentant una fugida frenètica i desesperada, davant del nivell que anava prenent la riuada per segons.

En la precipitació per acudir a la porta, a Lucia li va caure el xiquet i el corrent el va arrossegat cap a l'interior de la casa. Els dos hòmens es van llançar com a feres en la seua persecució. El xiquet plorava i la mare cridava. Al remat el van poder agarrar dels **penjolls** que vestia i posar-lo fora de perill. La criatura regallava aigua de cap a peus i tremolava en braços de Tomàs. Amb molts esforços van aconseguir obrir la porta i esquivar cap a un costat l'allau que va irrompre des del carrer. Darrere d'ells van eixir surant les primeres cadires.

— Ací, veniu ací! —cridaven unes ombres cap a unes altres, ja en el carrer. Ells no donaven coll i no sabien a on acudir. L'aigua fangosa els anava cobrint més i més alt, cada vegada... I a penes veien res en la foscor total, si no era amb la fugaç ajuda dels llamps. [...]

La nit, el riu desballestat, els llamps, la pluja, els animals morts, els ofegats, els mobles que arrossegaven esgarradores intimitats... tot aquell caos es complicava amb el bràmul humà de mil veus diferents que recorrien tota la **gamma** de l'ansietat i el pànic [...].

Fotografia: EFE/JAIME PATO/ AA

TEXT 3: Capítol XIII, 2a Part

Per la boca del pou treien una dona, ja vella, lligada amb cordes. El seu cos pendolava, colpejant-se contra les parets estretes, i la dona llançava un crit a cada topada... Quan va arribar dalt es va esvaïr. Estava magolada i tenia diverses costelles trencades. Dolors estava en el seu pis, sana i estàlvia, però no la seua filla, ni els seus. Van anar a alliberar-la de la seua planta baixa, a on ja l'aigua havia arribat a un nivell considerable. Va ser un salvament difícil. Maria estava molt grossa i, a causa del seu volum, hissar-la fins a l'entresol va resultar molt dramàtic... La senyora Amparo feia el

mateix que tota València en aquells moments: donava tot el que tenia i es donava a si mateixa en l'ajuda a veïns i a totes les persones que entraven a sa casa. Repartia mantes, tovalles, llençols, perquè s'eixugaren l'aigua rovinosa que a alguns els cobria per complet. Va gitar en els seus llits els malalts, va fer malta per a tots i la va distribuir en gots, tasses, plats fondos i, fins i tot, en la parella de pitxers de la prestatgeria, que tant s'estimava. Va fer el que la mitat de València feia amb l'altra mitat, en un commovedor donar-se al **proïsme**, en el més formidable desplegament de la solidaritat humana, portat als cims de la grandesa i la caritat més sublims. Era així en el barri del Carme i en tota la ciutat, comprés Natzaret i altres llocs afectats. Els hòmens útils —fins i tot els que ho havien perdut tot— eien tots els salvaments que podien, en les més difícils circumstàncies, fins a caure rendits, esgotats, en qualsevol racó. L'aigua fangosa, en eixugar-se, els deixava una fina pel·lícula de fang que coïa en la pell. L'espectacle del carrer inspirava l'angoixa i l'horror d'aquell més fort. No s'hi veia res, excepte per la llum aïllada d'algun fanal o llampec, però es notava l'aigua, l'aigua que ja arribava a dos i tres metres. A casa de la senyora Amparo contaven que una dona, que havia eixit a buscar una farmàcia de guàrdia, va vore arribar la riuada i va pujar al tramvia —un de circumval·lació, que s'havia quedat empantanat en Blanqueries— i l'aigua la va arrossegar en inundar-se el cotxe...

Vicenta escoltava. Havia donat la seua roba per a que es cobriren les dones mig nues, que tenien totes les seues pertinences surant pel carrer o en la casa abandonada. L'ajuda als veïns que omplien el pis l'havia distreta de la seua obsessió, fins que van entrar uns hòmens bruts de fang.

—No es pot fer ja més —deien—. Haurem d'esperar que comence el dia.

L'aigua, en el barri del Carme, mugia com un bou, i feia pudor. Els hòmens del salvament en feien la mateixa **sentor**.

—Me'n vaig, senyora Amparo. No puc resistir més...

—El què, filla?

—La fortor. La tinc clavada fins al moll de l'os. M'ofegue, senyora Amparo, m'asfixie...! És la mateixa fortor d'aquella volta... No l'aguante, perquè tota València està aixina, segons diuen.

[...]

Vicenta continuava el seu camí entre ruïnes, enderrocs, mobles regirats amb el fang, desolació, amargor... Només veia davant dels seus peus, davant de les seues botes de pouater, davant de tota la seua vida, fang, fang... interminables avingudes de fang pudent.

El riu ve crescut. Drassana. IAEM, p. 234-235

TRIA UN DELS 3 FRAGMENTS PROPOSATS

Resumeix breument el contingut del text triat (5 línies màxim).

Analitza

Identifica quin és el punt de vista narratiu:

- Qui explica els fets?
- Des d'on observa la situació?
- Quin paper hi juga en el relat?

Busca un sinònim o explica amb les teues paraules el significat de:

Text 1:

- atalaiar
- arruixada
- barrumbada

Text 2:

- bram
- penjoll
- gamma

Text 3:

- cim
- sentor
- proïsme

Localitza i analitza una **metàfora o comparació** del fragment triat.

Subratlla **verbs** en passat i indica quina **forma verbal** (temps i mode) predomina en el text.

Busca **adjectius** o expressions valoratives que mostren la **subjectivitat** de l'autora.

Identifica algun **valencianisme lèxic** o expressió pròpia del registre col·loquial.

Reescriu dues frases del text de Beneyto en estil directe (diàleg imaginari entre els personatges).

Interpreta

Què significa l'expressió del:

- **text 1:** «en un instant», es va organitzar una embogida sarabanda”
- **text 2:** «pel carrer se sentien els **brams** i esgüells que prenien totes les formes del terror»
- **text 3:** «donar-se al **proïsme**, en el més formidable desplegament de la solidaritat humana, portat als **cims** de la grandesa»

Quins elements ajuden a entendre la magnitud del desastre? (Busca detalls concrets de les descripcions).

Escriu:

Reescriu dues frases del text de Beneyto en estil directe (diàleg imaginari entre els personatges).

Escriu una **crònica breu (8-10 línies)** com si fores un o una periodista de l'època que presencia la riuada.

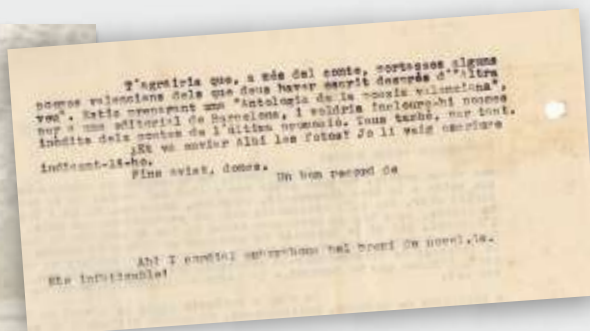

Joan Fuster és una de les figures més importants de la cultura catalana contemporània. Poeta i assagista, fou també un gran dinamitzador de la literatura valenciana de la segona meitat del segle xx. Maria Beneyto i ell comparteixen un mateix context històric i una gran estima a la llengua i a la cultura del país, i van ser també grans amics.

Retrat de Joan Fuster, per Manuel Boix (1984)

<https://espaijoanfuster.org/entrevista-de-joan-fuster-a-maria-beneyto/>

Cartes Fuster-Beneyto. Fons Fuster
Biblioteca de Catalunya. Barcelona.

Llig un fragment del [Diari 1952-1960](#), un dels millors exponent de l'assagisme de Joan Fuster i una bona opció per conèixer la seua obra.

Dimarts, 15 d'octubre, València

Ahir, quan l'autobús «de línia» s'acostava a València, ja vam trobar les primeres dificultats. La notícia havia arribat a Sueca de bon matí, però no podíem fer-ne massa cas. Una riuada? Encara si fos del Xúquer! El Xúquer és un riu com cal, forçut, sempre de gom a gom en passar per Sueca. El Túria, en canvi, vist a València, no arriba ni a semblar un riu: el llit ocre, buit, sec, gairebé polsós, serveix d'espai per a xaboles, per a campaments de gitanos, per a fer instrucció els soldats, per a jugar a futbol les criatures. [...]. La seva aigua, l'aigua de què s'alimenta, procedent de les muntanyes, de terra endins, ha estat aplicada a reg en una extensa zona de l'Horta. Els pagesos se la disputen, l'aprofiten fins a l'última gota, no en deixen que arribi a la mar. Acostumats com hi estem, ens costa imaginar el Túria ple a vessar, i més encara, invadent...

I no és el cas que sigui una novetat. La història municipal de València registra no poques revingudes del Túria [...]. Però tot això feia la impressió d'una gran llunyania [...]. El mateix Xúquer sol comportar-se amb una plausible formalitat, en els darrers temps [...]. La meua mare explica una alarma a Alzira, allà per l'any 22 o 23: una alarma, només. [...]. A València, la població habitual [...] havia oblidat que el seu riu podia ser perillós

[...] En tocar Catarroja l'autobús ha parat, no podíem seguir endavant. El barranc reglotava: un líquid impetuós, espès, d'un color xocolata clar, envaïa la carretera, s'escampava pels carrers del poble.

[...] A la ciutat, el desastre s'accentuava, s'accentua. El Túria l'ha envaïda de cap a cap. Allà als orígens del riu, deu haver diluviat, i la torrentada, i més pluja s'han desbocat damunt València. [...] Tot i que ja havia passat el moment més angoixós, creuar un carrer era tota una aventura. La plaça del Caudillo s'havia convertit en una bassa insalvable. [...] Algú ens deia que hi ha barris on els nivells de les aigües ha aconseguit vora dos metres. No sé si la informació serà exagerada. La consternació i el pànic encara no han amainat. [...] La presència del fang, sobretot, és immensa. L'al·livi ha penetrat pertot arreu. [...] El desgavell deu haver estat terrible la nit del 13 al 14. La reacció de la gent, però, és positiva: es decideixen a sortir al carrer, a ajudar.

[...]. Hem hagut de resignar-nos a fer nit a València. Tot un problema, en definitiva. Jo no podia arribar a la casa on tinc una habitació llogada: m'ho impedia l'aigua. Ha calgut buscar una cambra d'hotel [...]. En fer-se fosc els inconvenients augmentaren. No hi havia, i encara no hi ha, servei d'electricitat. [...] Ni hem pogut menjar gaire cosa: unes galetes, comprades a preu inèdit en un bar. Els forns no havien funcionat; els ultramarins eren tancats; els establiments de restauració, també. Ens hi hem resignat. No hi havia altra solució. A l'hora d'anar al llit un es trobava sense els recursos rituals: el pijama, el raspall de les dents, la pastilla de sabó. I sense l'aigua [...] les meves petites molèsties [...] no són més que un trist egoisme d'espectador [...]. En centenars de cases de la ciutat, la situació ha de ser inevitablement dramàtica: víctimes, risc d'intempèrie, ruïna econòmica, amenaça de malalties... La destrossa deu haver estat general i profunda. No tardarem a saber-ho.

Escriu

Joan Fuster i Maria Beneyto relaten el mateix fet històric —la riuada del Túria— des de gèneres, tons i punts de vista diferents, tot treballant aspectes lingüístics i literaris.

Compara tots dos estils i respon:

- ■ ■ ■ ■ ➡ En el text de Fuster, quin to domina? (irònic, reflexiu, crític, informatiu...)
- ■ ■ ■ ■ ➡ En el de Beneyto, quin to predomina? (emocional, tràgic, solidari, compassiu...)
- ■ ■ ■ ■ ➡ Quina imatge donen cadascun de València i els seus habitants?

Situa en un text breu els dos autors dins del context històric i literari valencià del segle xx.

El fang, la pluja, el fang, els carrers plens de fang,
l'aigua, l'aigua caient, a dolls, de les teulades;
els carrers plens de fang, les sabates amb fang,
la boira, el caseriu i l'esgarrany d'un arbre.

El fang, la pluja, el fang, unes coses humides.
He vist coses. Finestres, i genolls, i cistelles,
i ascensors, i prospectes, i he vist la sang dels parts
(i l'he sentida caure brutalment al poal),
i he vist mercats, i grills, i claustrs, i telèfons,
i avets, i pèls suats, i gavines, i llànties.
He plorat molt. He vist coses. He plorat molt.

https://www.catorze.cat/lectura/fang-pluja_1226318_102.html?srsid=AfmBOoptKWozg3Blo_8zRuY8sdBa4SN2OSgcaur5lrENG_oto8TIM8VD, Llibre d'Exilis (1971)

A l'octubre de 2024, el País Valencià va viure una de les tragèdies més greus de la seua història recent. Una forta gota freda, també coneguda com a DANA (Depressió Aïllada en Nivells Alts), va provocar pluges torrencials que van inundar nombroses comarques. Les aigües van arrasar pobles, van destruir infraestructures i van deixar un balanç tràgic de 231 víctimes mortals. Més enllà de les pèrdues materials, el desastre va commocionar tota la societat valenciana i va obrir un debat sobre els efectes del canvi climàtic, la planificació urbanística i la necessitat de millorar els sistemes d'emergència i prevenció davant fenòmens meteorològics extrems.

A diferència de les riuades i barrancades d'altres temps, els fets del 29 d'octubre de 2024 van sacsejar el nostre territori i van provocar una commoció i una indignació tan profundes que va sorgir la necessitat de posar paraules al dolor. Un any després, s'han publicat diversos llibres —i d'altres encara estan en procés—, de diferents gèneres i editorials, amb la voluntat de deixar testimoni i preservar la memòria d'allò que va succeir.

Us en deixem alguns:

Foto: Setembre de 2025. Llibreria Fan set

11 hores i 41 minuts: la Universitat de València eleva nivell d'alerta de 2 a 3 i suspèn també també l'activitat administrativa, d'investigació i cultural. Ahir ja havia anunciat, a les 20 hores i 45 minuts, que suspenia l'activitat docent als campus per climatologia adversa.

11 hores i 45 minuts: alerta hidrològica a la conca del riu Magre. Els bombers continuen els rescats amb helicòpter.

Hi ha cinc xiquetes a la biblioteca de Paiporta. Quinze anys, setze. Són de Picanya però avui havien quedat de venir aquí, que és més a prop de casa. Just a l'altra banda del barranc, però més a prop. A mitja vesprada desallotgen l'edifici. Que la DANA i que l'aigua que baixa de Xiva, de tot arreu. No poden tornar, el barranc va desbocat, travessar és perillós. El cel és negre i amenaça. El carrer s'inunda i queda brut, marró, movedís. S'aturen en un portal, truquen tots els timbres, així, amb la mà oberta, rrrrrrrr!, una altra vegada, rrrrrrrr! I pugen. Fins al primer replà. Seuen a terra. Tremolen. Surt una dona i els ofereix la casa. Un pis que ara és buit, davant d'on visc, al segon. Entra un home al portal. I un altre. I un altre. L'aigua puja i ho arrossega tot. A les vuit del vespre arribarà als dos metres i deixarà marca. Se n'ha anat la llum. Mama, que estem bé, que estem bé.

I tu? I el gat? Pugeu a dalt, per favor, pugeu a dalt, no tinc bateria, ara s'hi posa la dona que ens ha acollit.

I per favor no penses què haguera passat si..?

12 hores, aproximadament: Carlos Mazón se'n va a la seu de la Direcció General de Salut Pública, als afores de València, per presentar-hi l'estratègia de salut digital. En diuen així: estratègia de salut digital. La música que escull per acompanyar la fotografia del moment és «Live Your Beautiful Life», de Lights Follow.

*Don't you realize how lucky we are
Open up your heart, baby, let it all go, tonight*

Núria Cadenes. «20 hores i 11 minuts», en *Renàixer del fang*. Ara llibres, Barcelona 2025

CAPÍTOL 12 18.00 a 19.00

Són les 18.00 del dimarts 29 d'octubre al barri de la Curra, a Torrent. Fa mitja hora que el barranc de l'Horteta s'ha desbordat i inunda el terme municipal amb una fúria inaudita. Víctor i els seus dos fills Rubén i Izan, de 3 i 5 anys, pensen que estan segurs a sa casa, enfront d'un magatzem de gas butà. Els xiquets juguen al saló i el pare comença a preparar el sopar, quan de sobte se'n va la llum. Els xiquets comencen a plorar espantats i el seu pare s'acosta a consolar-los.

De sobte, un soroll molt fort els sorprén i a partir d'ací tot succeeix en qüestió de segons. Un camió transportat per la força de l'aigua s'encasta contra la casa, trenca la paret i una riuada entra en l'habitatge. En qüestió de segons, els xiquets i el pare són arrossegats per la força de l'aigua.

Polítics i tècnics de la Generalitat estaran desconnectats de les institucions de l'Estat des de les 18.12 fins a les 19.10. Però tant la Confederació Hidrogràfica del Xúquer com l'Aemet segueixen enviant alertes i realitzant telefonades per informar de la situació meteorològica i de l'estat de barrancs i rius.

A les 18.03 ja s'ha post el sol a les comarques afectades per la dana. El diumenge 27 d'octubre, els europeus han adaptat l'horari al d'hivern i des d'aquell dia es fa de nit molt aviat. La pèrdua de llum és també clau perquè la tragèdia siga més angoixosa. Amb l'amagada del sol i la destrucció que provoca el tsunami als distints barrancs i rambles també se'n va la llum en molts municipis i es perd la connexió per telèfon i televisió. Amb la foscor, el helicòpters de rescat han de tornar a la base i les persones atrapades per la barrancada o el corrent de l'aigua tenen més dificultats per sobreviure. També el moviment de les persones que intenten ajudar els veïns i les tasques dels equips de rescat es fan encara més complicats i perillosos.

Sergi Pitarch. 29-O *Les hores del caos*. Ed. Bromera, Alzira 2025

MIQUEL CARPIO I LA SEUA FILLA, SARA Benetússer, l'Horta Sud, 19.40

—Heu parlat del suport de la gent, han passat les Falles, vindrà Pasqua, vindrà l'estiu. Ací tenim l'experiència de les víctimes del metro. Temeu que arribe un moment que la gent diga: ja en tinc prou de manifestacions?

—Són tantes les voltes que han estat negligents... Va ocórrer amb el *Prestige*, va ocórrer amb el lak-42, va passar amb l'accident del metro, ara la dana. Crec que la gent ja no pot més. No se n'oblidarà. El poble valencià no oblida. Potser es reduirà el nombre d'assistents a les manifestacions, però tenim molt de suport. La televisió, vosaltres ens doneu veu... Què ens queda als qui hem perdut el sels nostres familiars? Lluitar. Serem ací fins que puguem aconseguir justícia.

—Ja heu parlat de la gran unió de la vostra família. Conteu-nos alguna cosa de Miguel. Com era?

—Miguel Carpio Espí, el meu marit, seixanta-tres anys. Era una de les persones més extraordinàries del món. No ho dic jo, ho diuen els seus companys de feina els seus amics. A Lliria, el seu poble, té els mateixos amics amb què van anar a l'escola i a l'institut.

Mantenim l'amistat. Estan en xoc. Miguel era una persona extraordinària, amb sentit de l'humor. Una persona alegre, conciliadora. Mai no havia faltat al respecte a ningú, molt solidari. Sempre ajudava qui ho necessitava. En moments difícils de treball sempre era el que posava el toc d'humor per fer-ho més agradable. Era una persona tranquil·la, pacient, educada. Podia estar en qualsevol àmbit, amb xiquets, majors, sabia estar... Treballador, honest.

Esperança Camps. *Les morts de Mazón*. Ed Vilaweb, Barcelona 2025

CANT AL RIU

Creixes i corres. Et sent.
La tronada llança la canya.
i la canya canta, corre, ofega.
Sona la fúria. Rítmicament.
Cric, cric, cric, cric, cric...
Crit de canya que corre.
Laments i pors. Al compàs
del riu, que baixa.
I crida la canya. Rítmicament.
Cric, cric, cric. Creix la por.
El llit es trenca. Vessa fang.
El riu s'eixampla. Vessa sang.
Crida la canya. Cric, cric, cric
El riu vessa. La canya corre
i esclata, i trenca. Crepita.
La fúria sona rítmicament.
Corre el riu. Esclata la canya.
Cric, cric, cric, cric, cric...

Rosa Roig Celda
*Fortaleny, apunts d'una nit de DANA a a la
vora del Xúquer,*
30 d'octubre de 2024

FANG I ROSES

La crides del sostre d'un cotxe surant,
li dius que l'estimes, la vida se'n va.
Un dia d'octubre, un dimarts tan formal,
només que plou massa muntanyes enllà.

Encara no saps que el camí mudarà en uns segons,
i ara sabem que el que no avisa és un traïdor.

I jo ací cantant com si fora important,
la veu donaria per Sara tornant,
pel pare de Rosa a sa casa sopant,
per no imaginar-me la mort sota el fang.

Encara no saps que l'infern està passant el pont,
i ara sabem que han posat la gent a un carreró.

Tornada Fang i roses.
Fang i joves.
Fang i dones.
Fang i homes.

La tenda de flors de l'Empar s'ha estripat
i suren les roses pel mig del barranc,
buscant cadascuna el seu assassinat:
la gent del carrer a una tomba gegant.

Manel Gimeno. *FANG*. Ed Afers, Catarroja 2025

Encara no saps què difícil et faran el dol
i ara sabem que el que no avisa és un traïdor.

Tornada

Després de la nit el sol retornarà
i no brillarà per a tots per igual.
El poble tan sols seguirà condemnat
a un fang de mentides que no el salvarà.

Encara no saps què difícil faran el retorn
i ara sabem que el que no avisa és un traïdor.

Tomàs de los Santos

<https://tomasdelossantos.cat/ca/>

A quin gènere literari pertanyen els textos proposats? Busca informació i amplia els títols i els gèneres:

Títol	Gènere	Títol	Gènere
<i>20 hores i 11 minuts</i>			
<i>Les morts de Mazón</i>			
<i>290: es hores del caos</i>			
<i>Cant al riu</i>			
<i>Fang i roses</i>			
<i>Fang</i>			

Escriu

Redacta un text argumentatiu amb un d'aquests temes:

- ➡ la literatura com a forma de reconstrucció emocional i de memòria col·lectiva.
- ➡ el poder de la paraula com a espai de memòria, de denúncia i d'esperança.

Crea

Ja has vist com a partir d'un fet concret es poden crear textos de diversos gèneres. Crea un text propi (poema, relat breu, monòleg, dietari, crònica, entrevista...) inspirat en la DANA de 2024 o en qualsevol experiència relacionada amb la força de la natura i les seues conseqüències. Pots triar qualsevol perspectiva d'enfocament de l'escrit.

Orientacions per al treball creatiu:

Pots inspirar-te en un record o vivència personal, un fet col·lectiu o una emoció compartida (la pèrdua, la memòria, la natura, la solidaritat...), una imatge...

Utilitza imatges, símbols o metàfores.

Projecte final: Un recull o antologia col·lectiva que podeu titulat *Quan el riu torna a créixer*. Veus després de la DANA on cada alumne/a aporta la seua veu com a part d'una memòria compartida. Aquest recull pot presentar-se en format digital, mural poètic o lectura pública, combinant paraula, imatge i so (música, fotografies, enregistraments de veu...).

Maria Beneyto, poeta

«En la poesia, és cert, visc com el peix o l'ocell viuen en el seu element, i és difícil que no veja poesia en quasi tot el que m'envolta»

Maria Beneyto Cuñat escriví al voltant de 25 poemaris, dels quals una desena en valencià des d'un primerenc *Altra veu* publicat a 1952. La seua poesia ens ajudarà a entendre com evoluciona la poesia catalana al País Valencià durant la postguerra i la represa cultural.

¿Qué es para mí la poesía? Eso
que sirve para hacer de nuestra voz
algo que quiere ir hacia su origen:
¿Luz? ¿Primigenia forma de calor?
¿La distancia más corta entre dos puntos?
¿Un salto entre el vosotros y entre el yo?
En mi manera de decirlo, es una
declaración de amor.

(*El agua que rodea la isla*, 28).

[Il·lustració de Helga Ambak per a Maria Beneyto, una dona forta](#)

Maria Beneyto forma part d'una generació de poetes que, després de la Guerra Civil i en plena postguerra, van lluitar per recuperar la llengua i la cultura al País Valencià. Beneyto va contribuir a renovar la poesia des d'una veu personal però també col·lectiva, compromesa amb la realitat del seu temps. Aquesta generació va fer de la paraula i de la poesia un instrument de resistència i d'expressió íntima, capaç de reflectir tant el dolor i el silenci d'una època com l'esperança d'una identitat cultural que renaixia.

SI VOLEU-NE SABER-MÉS, ENTREU ALS ENLLAÇOS DELS AUTORS I LES AUTORES:

[Vicent Andrés Estellés](#)

[Carmelina Sánchez-Cutillas](#)

[Ana Rebeca Mezquita](#)

[Maria Ibars](#)

[Joan Valls](#)

Llig el poema «Ciutat bombardejada», publicada en el recull *Després de soterrada la tendresa* (1993), on l'autora transforma l'experiència de la guerra i el dolor del record en un poema:

CIUTAT BOMBARDEJADA

Es trencava la pau blanca dels núvols.
L'alta mort ens plovia vers la vida,
i la infantesa es feia un crit de pedra,
una negror petita.

Sols era cert que el cel, dalt del miracle
d'altre jorn ben rebut, d'altra esperança
anava fent-se foc pel món on érem
la novella niuada.

Sols era cert que no arribava l'àngel
que ens pogués dur les lletres de la joia.
(Pensàvem àngels morts, sota la flama
la socarrada ploma).

La ciutat a l'entorn. I el cel a la terra,
a trons inconeguts tot ell desfent-se.
(On les coques amb mel? On la tendresa?
On el déu del pessebre?)

Cridàvem sota els llamps amb veu d'espurna.
Trencat el sostre, Déu potser guaitava:
sols va respondre a enderrocs, silencis,
per l'absència més blava.

Efecte/s del bombardeig de València al maig del 37.
<https://batallaporvalencia.dival.es/capitulo/bombardejos/>

Era el clam infinit. La nostra terra
ferida al cor, ens deia sens paraules,
petits noms de la sang que s'enfugia.
La terra, dessagnant-se.

Ai, la infantesa closa a la tenebra,
com va deixar amb foc les seues fites!
des d'un ressò de flama, sots la cendra,
els pànics ofegats encara criden.

Després de soterrada la tendresa (1993)

Parlem-ne

Com devia canviar la vida quotidiana dels xiquets i xiquetes durant els bombardejos?

Penseu que és important recordar episodis dolorosos com la Guerra Civil i la postguerra? Què podem aprendre'n hui?

Podeu traslladar la vivència d'una guerra a l'actualitat? A Gaza, per exemple.

Interpreta:

Explica el significat o el sentit figurat de les següents expressions:

- ☐ «un crit de pedra»
- ☐ «socarrada ploma»
- ☐ «clam infinit»
- ☐ «la infantesa closa a la tenebra»

Quina imatge transmet el vers: «L'alta mort ens plovia vers la vida»?

Quins elements de la vida quotidiana apareixen com a records o com a pèrdues, per exemple, «coques amb mel»?

Quina relació hi ha entre la infantesa i la guerra en aquest poema?

EL LENGUATGE POÈTIC

Fes un repàs de mètrica i marca la resposta correcta:

	«La ciutat bombardejada»
Quantes estrofes té el poema?	
Segons la rima , els versos són: <i>Assonants/Consonants/ Apariats/Lliures</i>	
Segons la quantitat de síl·labes , la majoria de versos del poema són: <i>Art major/ Art menor</i>	

El llenguatge poètic es caracteritza per utilitzar recursos, jocs amb les paraules que serveixen per transmetre d'una manera més lliure els sentiments o la percepció d'una realitat.

Trebal·leu per parel·les i feu un repàs a algunes figures poètiques: identifiqueu els versos que us proposem del poema «La ciutat bombardejada».

«un crit de pedra» «era el clam infinit» «la terra, dessagnant-se» «trencant el vidre»
«trons inconeguts» «ressò de flama» «Sols era cert que...» «a trons inconeguts tot ell
desfent-se» «L'alta mort ens plovia vers la vida» «els pànics ofegats encara criden»
«la pau blanca dels núvols»

Personificació	Assignació de qualitats humanes a elements inanimats.	
Metàfora	Substitució d'una paraula per una altra que designa una cosa semblant.	
Hipèrbole	Exageració per donar més força expressiva.	
Imatges sensorials	Evocacions que apel·len als sentits.	
Anàfora	Repetició d'una paraula o expressió a l'inici de versos.	

Els versos

On les coques amb mel? On la tendresa?

On el déu del pessebre?)

són preguntes retòriques. És a dir, són preguntes que no busquen resposta. Què expressen?

Inventeu una **pregunta retòrica** sobre la vostra vida, com fa la poeta. Després, llegiu totes les preguntes en veu alta i construïeu un poema col·lectiu. Quin títol li

Ara que has treballat el poema, podries dir quin és el tema principal? Pensa si hi ha altres temes i escriu de manera breu quins poden ser els més importants.

Poseu en comú a classe els resultats. Recordeu que una de les coses més interessants que té la poesia és la seua capacitat de generar diferents lectures, i per tant, la majoria de les respostes poden ser possibles sempre que s'argumenten o es justifiquen amb elements del text.

Cesc Roca, 2025

València de la meua llum, València
unida dolçament als mots que no existeixen,
per tal que el meu callar siga absolut
i el córrer de la sang meua només
lligue així el nostre llaç a la tendresa

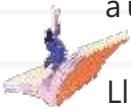
https://www.saldonar.com/documents/lilibres/maq_maria-beneyto_web.pdf

Artur Ballester, 1936

Maria Beneyto i Estellés pertanyen a la generació de la postguerra, que van viure de les conseqüències de la Guerra Civil i la repressió franquista i escriuen en prop valencià en un moment en què la llengua i la cultura pròpia eren silenciades, i la literatura esdevé una forma de resistència.

Les dues veus, complementàries, mostren dues maneres d'entendre la memòria i la guerra: la del realisme i la del símbol. Representen dues cares de la poesia valenciana de postguerra: la poesia cívica (Estellés) i la poesia existencial i simbòlica (Beneyto). Ambdós, també, reivindiquen la dignitat del valencià com a llengua literària i donen veu a una generació marcada pel silenci i la pèrdua.

Llig aquest text de Vicent Andrés Estellés del poemari *Quadern de 1962*. Tot i que està escrit, formalment, en prosa, si el lliges en veu alta amb atenció, tant pel rime com per l'ús de figures retòriques és evident que es tracta d'un text de prosa poètica. O potser directament d'un poema. Podeu escoltar-lo en la veu de Borja Penalba i Francesc Anyó en el projecte [Estellés de mà en mà](#).

com les bandades dels violins que navegaven pel crepuscle sobre les cases miserables. Aquella casa tenia de dalt a baix una esquerra un arrap una nafra. és que va caure-li al costat una bomba. eren aquells dies de la guerra sap, aleshores encara vivies tu en el teu poble, collies les floretes anònimes dels marges et menjaves les móres negres d'esbarzer. El teu cel car era un cel ben teu no el pertorbaven els avions ni les sirenes, era encara un cel de primera comunió no com aquest altre cel de la ciutat, no et parle d'aquell de la guerra, et parle mira vine d'aquest cel dels pobres perquè hi ha un cel dels pobres, no no em clave en bucs de teologies, parle d'allò que es veu d'allò que veus des del teu balcó darrere els vidres en deixar de brodar inicials i mirar el carrer, el cel aquest cel que veus no és aquell cel de la teua infantesa ni aquell cel de la guerra, aquest és el cel nostre. és el cel dels pobres què hi hem de fer, t'has punxat amb l'agulla i breument i distreta et xucles el dit.

OC 2: Quadern de 1962

Interpreta

Identifica aquestes figures retòriques i uneix cada lletra amb el número corresponent.

a	com les bandades dels violins	1	metàfora
b	una esquerda un arrap una nafra	2	metàfora
c	un cel de primera comunió	3	enumeració
d	sinistres violins endolats	4	comparació

Una característica d'aquest fragment és la manca de signes de puntuació i de majúscules. Pots dir quin efecte produeix? Quina creus que pot ser la intenció del poeta?

Torna a escriure el text:

- ■ ■ ■ ➡ amb els signes de puntuació que consideres adients.
- ■ ■ ■ ➡ amb les majúscules normatives.
- ■ ■ ■ ➡ amb una estructura versual a partir del ritme. Recorda que no sempre han de coincidir els signes de puntuació amb les pauses poètiques.

Analitza

Torna a llegir els dos textos amb atenció.

- ☐ Quin és el to dominant en cada poema (nostàlgic, tràgic, realista, simbòlic...)?
- ☐ Com es representa la guerra en cadascun?

Escriu tres paraules o imatges que t'hagen cridat més l'atenció de cadascun.

- ■ ■ ■ ➡ Indica dos elements comuns i una diferència entre els poemes.
- ■ ■ ■ ➡ Estellés utilitza un llenguatge col·loquial i directe. Escriu dos exemples o característiques d'aquest estil.
- ■ ■ ■ ➡ Beneyto, en canvi, emprava un llenguatge simbòlic. Assenyala dues imatges que ho exemplifiquen. Quin efecte aconsegueix cada estil en el lector?

Redacta

- Altera les referències verbals del text d'Estellés transformant-lo de passat a present.
- Us proposem la lectura d'un últim poema de Maria Beneyto que també parla de la guerra, en aquest cas, la guerra de Bòsnia -potser, diu la poeta. Hui, qui sap, potser parlaria de Gaza.

CANÇÓ DE BRESSOL PER A UN XIQUET LLUNYÀ (POTSER A BÒSNIA). 3

Ací, a la vida, tot és massa tèrbol.
A banda de l'angúnia que mai no ens
oblida,
hi ha una guerra
tacant, prenent-li foc al mapa,
enllà lluny.
Als ulls venen imatges
que ens la mostren
de tant en tant, ferint-los.
Enllà, els homes, tots brutedit,
sostenen
la mort per la cua.
Les dones ja no són dones,
són feres
amb el cadell al coll,
i cauen
les ciutats al buit:

enderrocs i cadàvers
fan muntó... ¿Què et diria?
He isolat una imatge
--imatge feta veu-
i te la porte al cercle,
on potser romandran encara,
molt tímides,
partícules d'ulls vius,
concavitats d'orella...
Mira i escolta.
(i adorm-te tu també
xiquet, fill,
home meu.)

El que resta d'un clam perdut. Bromera poesia, 2025

Imatge: David Segarra, a *Viure i morir a Gaza*, Sembra llibres, València 2014.
(Us podeu descarregar el llibre des de la pàgina de l'editorial)

Crea

Amb els recursos que has treballat escriu un text poètic original.

- Extensió: entre 8 i 12 versos, o bé un text en prosa poètica d'un màxim de 5 línies.
- Tema: lliure. Pots triar una experiència personal/un sentiment, un paisatge, un tema social o un dret.
- Assegura't d'incorporar com a mínim tres dels recursos que has estudiat.

Per acabar, organitzeu un recital poètic. Decidiu si el feu monogràfic de l'autora, generacional —és a dir, l'autora acompanyada d'altres veus poètiques, poden ser les vostres, amb els poemes que heu creat— o temàtic. No perdeu de vista la lectura expressiva, la modulació de la veu, el ritme, la postura i gestualitat, i els possibles elements escenogràfics.

Convideu a les famílies o altres grups d'alumnes al vostre recital o elaborareu un audiovisual. Però, sobretot, gaudiu del que feu. i compartiu-lo.

PER TROBAR MÉS POEMES DE MARIA BENEYTO ENTREU ALS ENLLAÇOS DE LES EDITORIALS:

[Després de soterrada la tristesa](#), Alzira: Bromera, 1993.
[Elegies de la pedra trencadissa](#), Alzira: Bromera, 1997.
[Bressoleig a l'insomni de la ira](#), Alzira: Bromera, 2003.
[El que resta dun clam perdut](#), Alzira: Bromera, 2025.
[De flama soc i d'aigua, d'elements sempre en guerra. Antologia](#), Barcelona: Saldonar, 2025.

Foto portada cedida per l'Espai Joan Fuster

Unitat didàctica: Anna Gascon Peña amb la col·laboració de Rosa Roig Celdai i Maria Lacueva Lorenz

Maquetació: GZ-disseny

ACCIÓ CULTURAL
DEL PAÍS VALENCIÀ

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

DIRECCIÓN GENERAL DEL LIBRO
DEL CONSEJO DE LA LECTURA

Diputació
de València

ACPV - CARRER DE SANT FERRAN,12 - VALÈNCIA 46001 - TEL.96 315 77 99 - WWW.ACPV.CAT